Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 2 (2026) · "Milliy statistika tizimida yangi bosqich: barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqar... DOI: 10.5281/zenodo.24319679

"MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR"

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING MAKROIQTISODIY KO'RSATGICHLARI TAHLILI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi
Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi
professori, iqtisodiyot fanlari doktori
Turon Fanlar Akademiyasi akademigi
G'OYIBNAZAROV BAHODIR KARIMOVICH

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasining 2017–2025 yillardagi makroiqtisodiy ko'rsatgichlarini, xususan, yalpi ichki mahsulot (YaIM) dinamikasini tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqotda 2017 yildan 2025 yilgacha bo'lgan davrdagi YaIM o'zgarishlari, o'sish sur'atlari, tarkibiy o'zgarishlar va iqtisodiy siyosatning asosiy yo'nalishlari o'rganilgan. Tahlillar natijasida mamlakat iqtisodiyoti 2017–2025 yillar mobaynida jadal o'sganligi, ayniqsa so'nggi yillarda o'sish sur'atlari keskin tezlashganligi aniqlangan. 2017 yilda 369,6 **trln so'm**)bo'lgan YaIM 2025 yil yakuniga kelib 1849,7 **trln so'm** ga yetgan, bu deyarli 5 baravar o'sishni anglatadi. Maqolada ushbu o'sishning asosiy omillari, tarmoq tarkibidagi o'zgarishlar va mavjud muammolar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar. Makroiqtisodiy ko'rsatgichlar, yalpi ichki mahsulot, inflyatsiya, kompleks tahlil, Aholi jon boshiga YAIM, Yalpi ichki mahsulotning deflyator indeksi.

Kirish. Makroiqtisodiy tahlil har qanday mamlakat iqtisodiy siyosatini shakllantirish va samaradorligini baholashning asosiy vositasidir. O'zbekiston Respublikasi 2017 yildan boshlab keng qamrovli iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishga kirishdi. Valyuta bozorining liberallashuvi, soliq tizimining isloh qilinishi, davlat korxonalarini xususiylashtirish va investitsion muhitni yaxshilash kabi chora-tadbirlar iqtisodiyotning jadal rivojlanishiga olib keldi.

Ushbu maqolaning maqsadi – O'zbekiston Respublikasining 2017–2025 yillardagi makroiqtisodiy ko'rsatgichlarini, xususan, YaIM dinamikasini tahlil qilish, mavjud tendensiyalarni aniqlash va iqtisodiy rivojlanishning asosiy bosqichlarini belgilashdan iborat.

Tadqiqot davri 2017–2025 yillarni qamrab oladi. Ma'lumotlar manbai sifatida O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlari va ochiq manbalarda e'lon qilingan statistik ko'rsatkichlardan foydalanilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Makroiqtisodiy ko'rsatgichlar tahlili iqtisodiy fanning markaziy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston iqtisodiyotini o'rganish bo'yicha mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan bir qator

Published: 05.06.2026

Cite this article: G'oyibnazarov Bahodir Karimovich (2026). O'zbekiston Respublikasining makroiqtisodiy ko'rsatgichlari tahlili. Emro Science and Education, 2(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.24319679

© 2026 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

tadqiqotlar amalga oshirilgan. Xususan, Xalqaro Valyuta Jamg‘armasi (XVJ) va Osiyo Taraqqiyot Banki (OTB)ning yillik hisobotlarida O‘zbekiston iqtisodiyotidagi islohotlar va ularning natijalari batafsil yoritilgan.

Mahalliy iqtisodchilar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda asosan iqtisodiy islohotlarning alohida yo‘nalishlari – valyuta siyosati, soliq islohotlari, xususiylashtirish jarayonlari tahlil qilingan. Biroq, 2017–2025 yillardagi uzoq muddatli davrni qamrab oluvchi tizimli makroiqtisodiy tahlillar yetarli emas. Ayniqsa, so‘nggi yillardagi jadal o‘sish sur’atlarining asosiy omillarini kompleks o‘rganish dolzarb hisoblanadi.

Metodlar. Ushbu tadqiqotda quyidagi ilmiy metodlar qo‘llanilgan:

1. Tahlil va sintez – YaIM ko‘rsatkichlarining yillar kesimida o‘zgarishi, tarkibiy qismlari tahlil qilingan.
2. Qiyosiy tahlil – Turli yillardagi ko‘rsatkichlar o‘zaro taqqoslangan.
3. Dinamik qatorlar tahlili – Vaqt o‘tishi bilan YaIMning o‘zgarish tendensiyalari o‘rganilgan.
4. Grafik va jadval usullari – Ma’lumotlar vizualizatsiya qilingan.
5. Induksiya va deduksiya – Xususiy ko‘rsatkichlardan umumiy xulosalar chiqarilgan.

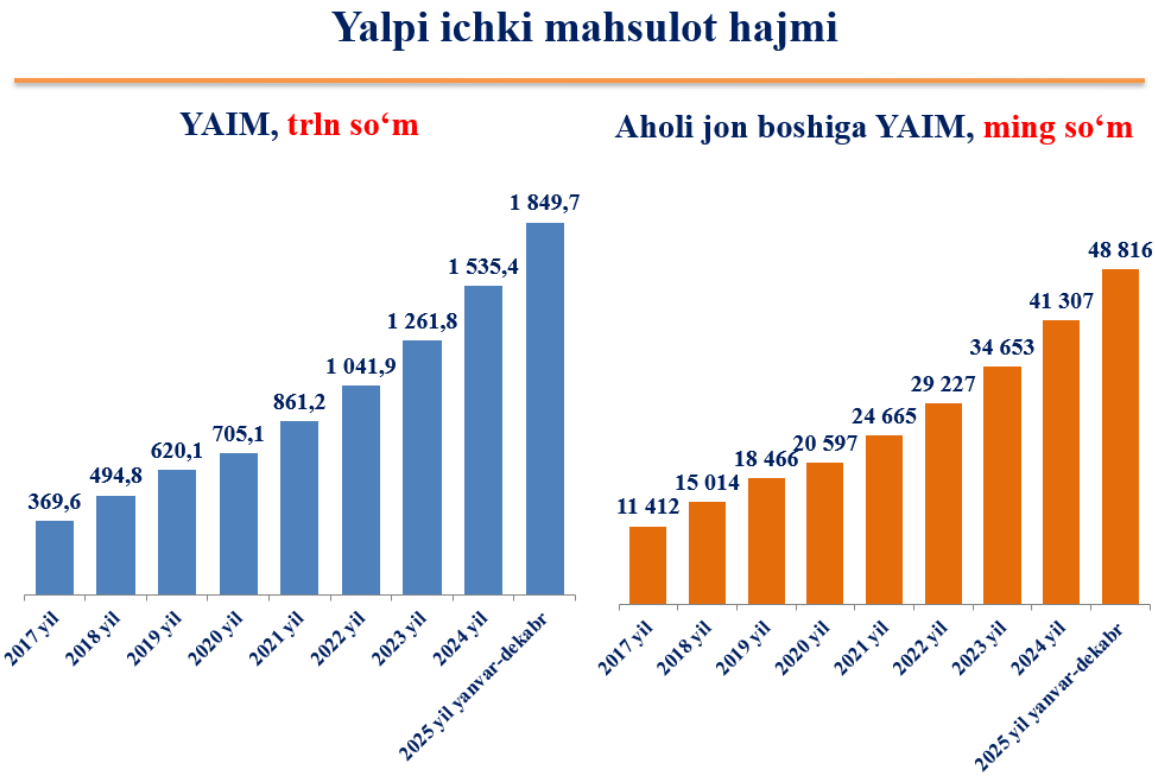
Tadqiqotning asosiy ma’lumotlar bazasini O‘zbekiston Respublikasining 2017–2025 yillardagi yillik YaIM ko‘rsatkichlari tashkil etadi.

Natijalar. O‘zbekiston iqtisodiyoti 2017–2025 yillar mobaynida barqaror va jadal o‘sishni namoyish etdi. 2017 yilda 369,6 trln so‘mni tashkil qilgan YaIM 2025 yil yakuniga kelib 1849,7 trln so‘mga yetdi. Bu deyarli 5 baravar o‘sishni anglatadi.

O‘sish dinamikasini bosqichlarga bo‘lib tahlil qilish maqsadga muvofiq:

IQTISODIY STATISTIKA KAFEDRASI — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti —

Birinchi bosqich (2017–2019): Islohotlarning dastlabki bosqichi. 2017 yildan 2018 yilga o‘sish 125,2 trln so‘m (33,9 foiz), 2018 yildan 2019 yilga o‘sish 125,3 trln so‘mni (25,3 foiz) tashkil etdi. Bu davrda o‘rtacha yillik o‘sish 29,6 foiz atrofida bo‘lgan.

1-rasm. Yalpi ichki mahsulot hajmi.[9]

Ikkinchi bosqich (2020–2021): Pandemiya davri. 2020 yilda o‘sish nisbatan sekinlashgan – 85 trln so‘m (13,7 foiz). 2021 yilda esa o‘sish tezlashgan – 156,1 trln so‘m (22,1 foiz). Pandemiyaga qaramay, iqtisodiyot nafaqat pasaymagan, balki sezilarli o‘sgan. Bu davrda o‘rtacha yillik o‘sish 17,9 foizni tashkil etgan.

Uchinchi bosqich (2022–2025): Pandemiyadan keyingi jadal tiklanish va islohotlarning chuqurlashuvi. 2022 yilda o‘sish 180,7 trln so‘m (21,0 foiz), 2023 yilda 219,9 trln so‘m (21,1 foiz), 2024 yilda 273,6 trln so‘m (21,7 foiz)ni tashkil etdi. 2025 yilda esa rekord o‘sish qayd etilgan – 314,3 trln so‘m (20,5 foiz). Bu davrda o‘rtacha yillik o‘sish 21,1 foizni tashkil etgan.

1-jadval.

Yalpi ichki mahsulot hajmining mutlaq va nisbiy o’sish suratlari.[10]

[9] O‘zbekiston respublikasi milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

[10] O‘zbekiston respublikasi milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

Yillar oralig‘i	Mutlaq o‘sish(trln so‘m)	Nisbiy o‘sish (%)
2017→2018	125,2	33,9
2018→2019	125,3	25,3
2019→2020	85,0	13,7
2020→2021	156,1	22,1
2021→2022	180,7	21,0
2022→2023	219,9	21,1
2023→2024	273,6	21,7
2024→2025	314,3	20,5

Mutlaq o‘sish ko‘rsatkichlari yildan-yilga oshib borgan. Eng past mutlaq o‘sish 2020 yilda (85 trln so‘m), eng yuqori mutlaq o‘sish 2025 yilda (314,3 trln so‘m) qayd etilgan.

Nisbiy o‘sish sur’atlari bo‘yicha esa 2017–2018 yillar eng yuqori ko‘rsatkichni (33,9 foiz) bergan. So‘ngra 2018–2019 yillarda 25,3 foizga tushgan. Pandemiya yili (2020) eng past nisbiy o‘sish (13,7 foiz) qayd etilgan. 2021 yildan boshlab nisbiy o‘sish 20–22 foiz oralig‘ida barqarorlashgan.

2017–2025 yillardagi jadal iqtisodiy o‘sishga quyidagi omillar ta’sir ko‘rsatgan:

Birinchidan, valyuta siyosatining liberallashuvi (2017 yil sentyabr). Valuta bozoridagi cheklovlarning bekor qilinishi xorijiy investitsiyalar oqimini sezilarli darajada oshirdi, korrupsiya va “qora bozor”ni qisqartirdi.

Ikkinchidan, soliq islohotlari. Soliq yukining kamaytirilishi, soliq ma’muriyatchiligining takomillashtirilishi va raqamlashtirilishi natijasida soliq bazasi kengaydi, byudjet daromadlari oshdi.

Uchinchidan, davlat korxonalarini isloh qilish va xususiylashtirish. Davlat ulushidagi korxonalarning samaradorligini oshirish, ularni boshqaruvning zamonaviy usullariga o‘tkazish iqtisodiy o‘sishga turtki berdi.

To‘rtinchidan, infratuzilma loyihalarining kengayishi. Transport-logistika, energetika, yo‘l qurilishi sohalaridagi yirik loyihalar iqtisodiy faollikni oshirdi.

Beshinchidan, investitsion muhitning yaxshilanishi. Xorijiy to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiyalar hajmi yildan-yilga ortib bordi.

Tahlil qilinayotgan davrda iqtisodiyotning tarmoq tarkibida sezilarli o‘zgarishlar yuz berdi. Xizmatlar sohasining ulushi oshdi, qishloq xo‘jaligining ulushi nisbatan kamaydi, sanoatning ahamiyati esa barqaror saqlanib qoldi. Bu o‘zgarishlar mamlakat iqtisodiyotining post-industrial rivojlanish bosqichiga o‘tayotganidan dalolat beradi.

Ayniqsa, qurilish va transport sohalaridagi o‘sish yuqori bo‘ldi. Bu esa infratuzilma loyihalari va uy-joy qurilishining iqtisodiy o‘sishga qo‘shayotgan hissasini ko‘rsatadi.

2020 yilda pandemiya sharoitida iqtisodiy o‘sish sezilarli darajada sekinlashgan bo‘lsa-da, iqtisodiyot pasaymadi. Bu O‘zbekiston iqtisodiyotining tashqi zarbalarga nisbatan chidamliligini, davlat tomonidan qabul qilingan qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlarining samaradorligini ko‘rsatadi.

Pandemiyadan keyingi davrda (2021–2025) iqtisodiy o‘sish nafaqat tiklandi, balki pandemiyadan oldingi o‘sish sur’atlaridan ham yuqori bo‘ldi. 2021–2025 yillarda o‘rtacha yillik o‘sish 21,3 foizni tashkil etdi.

Xulosa

O‘zbekiston Respublikasining 2017–2025 yillardagi makroiqtisodiy ko‘rsatgichlari tahlili quyidagi asosiy xulosalarni chiqarish imkonini beradi:

1. Mamlakat iqtisodiyoti ko‘rib chiqilayotgan 8 yillik davrda jadal va barqaror o‘sdi. YaIM 2017 yildagi 369,6 trln so‘mdan 2025 yilda 1849,7 trln so‘mga yetdi, bu deyarli 5 baravarga ko‘payishni anglatadi.
2. O‘sish sur’atlari eng yuqori ko‘rsatkichga 2017–2018 yillarda (33,9 foiz) erishgan bo‘lsa, eng past ko‘rsatkich 2020 yil pandemiya davrida (13,7 foiz) qayd etilgan. 2021 yildan boshlab o‘sish 20–22 foiz oralig‘ida barqarorlashgan.
3. Iqtisodiy o‘sishning asosiy omillari – valyuta siyosatining liberallashuvi, soliq islohotlari, davlat korxonalarini isloh qilish, infratuzilma loyihalari va investitsion muhitning yaxshilanishi.
4. Pandemiya davrida iqtisodiy o‘sish sekinlashgan bo‘lsa-da, iqtisodiyotning pasayishi kuzatilmadi. Bu davlatning samarali anti-krizis choralari va iqtisodiyotning ichki mustahkamligidan dalolat beradi.
5. 2025 yil yakunlari bo‘yicha qayd etilgan 1849,7 birliklik YaIM va 2024–2025 yillardagi 20,5 foizlik o‘sish mamlakat iqtisodiyotining yuqori salohiyatini va islohotlarning samaradorligini tasdiqlaydi.

Shu bilan birga, iqtisodiyot oldida jiddiy muammolar ham mavjud: inflyatsion bosimlar, tashqi qarzning o‘sishi, iqtisodiyotning ayrim tarmoqlarida monopoliyaning saqlanib qolishi, hududlarning notekis rivojlanishi. Ushbu muammolarni hal etish keyingi yillarda ham islohotlarni davom ettirishni,

makroiqtisodiy siyosatning qat’iyligini saqlashni va tarkibiy o‘zgarishlarni chuqurlashtirishni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. (2026). *O‘zbekistonning asosiy makroiqtisodiy ko‘rsatkichlari (2017–2025)*.
2. International Monetary Fund. (2025). *Uzbekistan: Staff Report for the 2025 Article IV Consultation*.
3. Asian Development Bank. (2025). *Uzbekistan: Economy Growing Rapidly, Reforms Continue*.
4. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2025). *Pul-kredit siyosati bo‘yicha hisobot*.
5. World Bank. (2024). *Uzbekistan Economic Update: Sustaining Reforms for Inclusive Growth*.
6. Yuldashev, A. (2023). *O‘zbekiston iqtisodiyoti: islohotlar va natijalar*. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining (2024) “2030 yilgacha O‘zbekistonning barqaror rivojlanish strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni.

IQTISODIY STATISTIKA KAFEDRASI — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti —